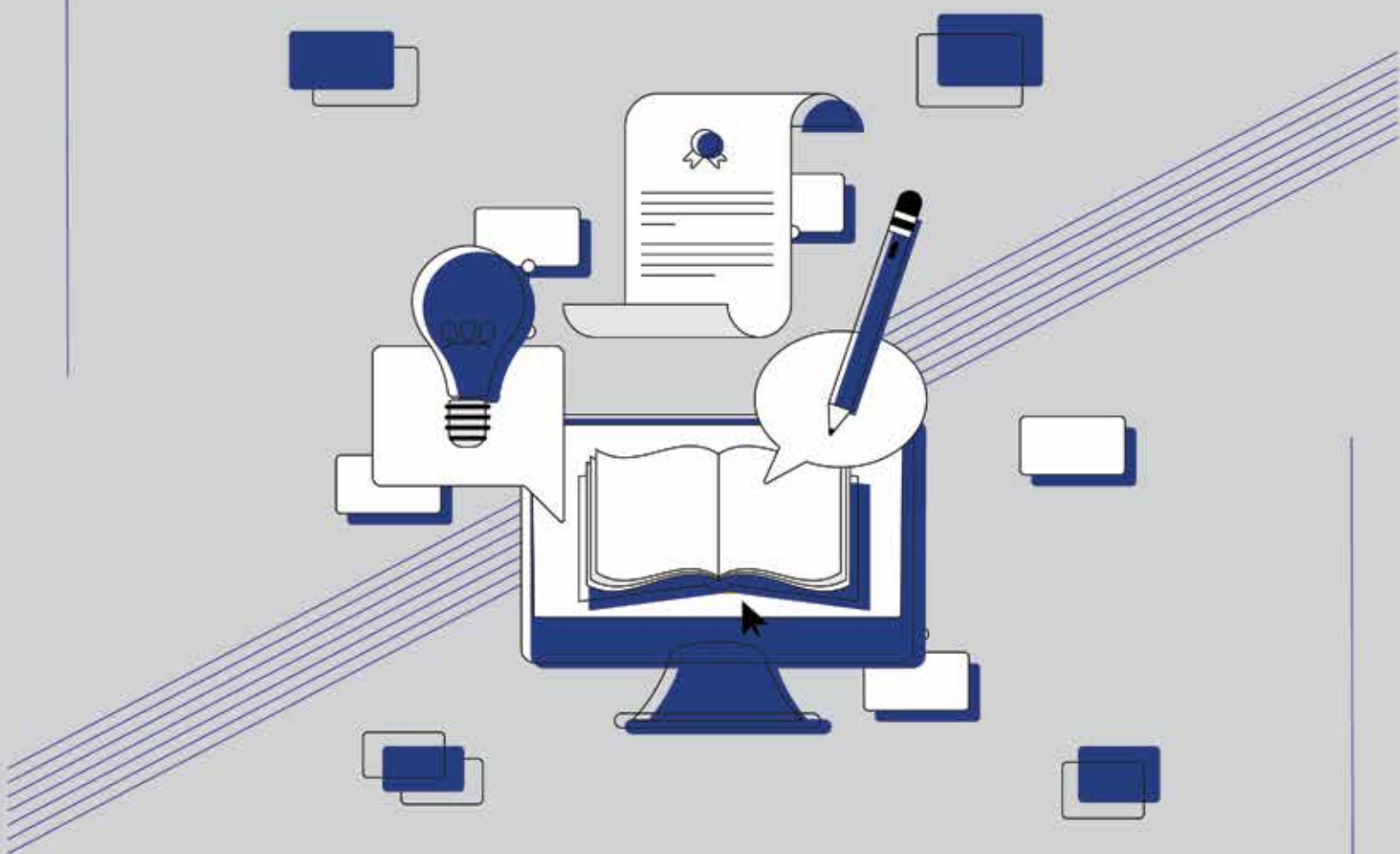


ABC JAKOŚCI KSZTAŁCENIA



Moje studiowanie.
Jakub Brdulak

WYDAWCA

Fundacja na rzecz Jakości Kształcenia

AUTOR

Jakub Brdulak

WSPÓŁPRACA REDAKCYJNA

Dominika Rafalska, Tetyana Lewińska

OPRACOWANIE GRAFICZNE

Alicja Kruszyńska

Publikacja powstała w ramach zadania zleconego Ministerstwa Edukacji i Nauki pod nazwą „Portal Jakości Kształcenia oraz cykl szkoleniowy i kampania informacyjna – zapewnianie jakości kształcenia w systemie szkolnictwa wyższego w Polsce”.

Publikacja jest rozpowszechniana bezpłatnie



Teksty udostępnione na licencji Creative Commons.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych 3.0 Polska (CC BY-NC-ND 3.0 pl)

ISBN 978-83-959869-1-8

Warszawa 2021

Strona projektu:

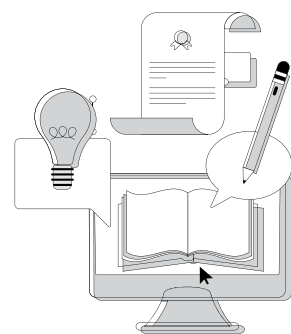
www.pjk.edu.pl

SPIS TREŚCI

OPRACOWANIE.....	5
SŁOWO WSTĘPNE.....	7
1. TROCHĘ O UCZENIU SIĘ.....	9
• Pytanie wstępne: Po co studiuje?.....	10
• Cykl uczenia się.....	10
• Sfera kognitywna taksonomii Blooma.....	12
• Główne kompetencje w 2025 r.....	13
2. SŁOWO KLUCZ – „EFEKTY UCZENIA SIĘ”	15
• Pytanie wstępne: Co oznaczają i po co istnieją efekty uczenia się?.....	16
3. EUROPEJSKI OBSZAR SZKOLNICTWA WYŻSZEGO	
A KSZTAŁCENIE W POLSCE.....	20
• Pytanie wstępne: Jak wygląda system szkolnictwa wyższego w Polsce?...21	
4. KOLEJNE SŁOWA-KLUCZE WAŻNE W STUDIOWANIU:	
PROFILE STUDIÓW, ECTS, RPL.....	27
• Pytanie wstępne: Czy znasz powyższe słowa-kłucze?.....	28

5. ZAPEWNIANIE JAKOŚCI W EHEA.....	31
• Pytanie wstępne: Jakie kryteria musi spełnić kierunek studiów, aby uzyskać pozytywną oceną PKA?.....	32
6. TWÓJ KIERUNEK A EUROPEJSKIE STANDARDY.....	36
• Pytanie wstępne: Jaką masz gwarancję, że to co studiujesz wpisuje się w europejskie standardy i intencje?.....	37
7. EUROPEJSKIE STANDARDY (ESG) A POLSKA KOMISJA AKREDYTACYJNA (PKA).....	41
• Pytanie wstępne: Jak kryteria Polskiej Komisji Akredytacyjnej odpowiadają ESG?.....	42
8. STUDIA, STUDIA I PO STUDIACH - ELA.....	46
• Pytanie wstępne: Czy wiesz, jakie możliwości tworzy Ci studiowanie kierunku?.....	47
9. FABRYKI DYPLOMÓW.....	49
• Pytanie wstępne: Jak unikać wyboru fabryk dyplomów?.....	50
ŹRÓDŁA (WYBÓR).....	52
ZAŁĄCZNIK 1.	
• Dobre praktyki na podstawie raportów PKA.....	55
• Politechnika Warszawska - data wizytacji: 27-28 maja 2021 r.....	56
• Uniwersytet Warszawski - data wizytacji: 23-24 marca 2021 r.....	57
• Uniwersytet Warszawski - data wizytacji: 25-26 marca 2021 r.....	58
• Akademia Sztuki w Szczecinie - data wizytacji: 2-3 marca 2021 r.....	59
• Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. Leona Schillera w Łodzi - data wizytacji: 8-9 marca 2021 r.....	60
ZAŁĄCZNIK 2.	
• Katalog kwalifikowalnych zagranicznych akredytacji i certyfikatów jakości.....	61

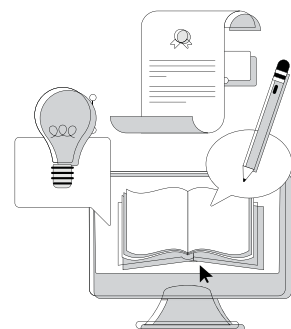
OPRACOWANIE





Jakub Brdulak – profesor w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie, pełnomocnik rektora ds. uczelnianego systemu zarządzania jakością SGH, polski delegat do Bologna Follow-Up Group – Quality Assurance w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego w latach 2018–2024. Członek Polskiej Komisji Akredytacyjnej oraz ekspert litewskiej, łotewskiej i rumuńskiej agencji zapewniającej jakość. Ekspert MEiN w programach Akredytacje Zagraniczne i Mistrzowie Dydaktyki. Autor publikacji poświęconych tematyce zarządzania wiedzą, innowacją i jednostkom szkolnictwa wyższego.

SŁOWO WSTĘPNE



Niniejszy e-book to poradnik dla tych, którzy chcą dowiedzieć się, na czym polega kształcenie wyższe w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego, do którego należy Polska.

Poradnik na pewno nie wyczerpuje tematyki. Istnieje szereg publikacji, również w otwartym dostępie, adresowanych do studentów, które bardziej systematycznie prezentują poszczególne tematy, w szczególności związane ze studiowaniem na danej uczelni.

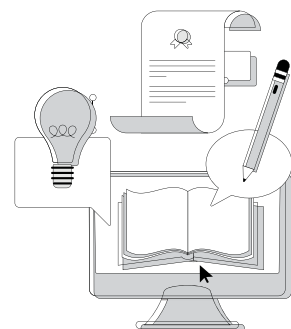
Celem niniejszej publikacji jest przede wszystkim ukazanie perspektywy europejskiej oraz wskazanie źródeł, które mogą być ważne przy podejmowaniu decyzji o wyborze danego kierunku czy uczelni.

Publikacja ma dwa załączniki. Pierwszy omawia dobre praktyki w obszarze polityki jakości na wybranych kierunkach, ocenianych w 2021 r. przez Polską Komisję Akredytacyjną. Załącznik ten zawiera dobre praktyki PKA z bazy ocen kierunków dostępne na jej stronie, wraz z komentarzem. Być może zainspiruje on czytelników do poszukiwania dobrych praktyk w ramach studiowanego kierunku lub proponowania rozwiązań osobom odpowiedzialnym za ten kierunek.

Drugi załącznik to lista zagranicznych akredytacji i certyfikatów jakości. Być może Twój kierunek ma jakieś dodatkowe akredytacje lub certyfikaty, oprócz obowiązkowej akredytacji Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Jeśli nie, to ta lista może pomóc Ci zainicjować dyskusję na ten temat na Twojej uczelni. Międzynarodowa rozpoznawalność dyplomu na pewno będzie miała pozytywny wpływ na Twoje możliwości zawodowe zarówno w Polsce, jak i za granicą.

Publikacja ma charakter dynamiczny stąd chcielibyśmy ją uzupełniać o treści istotne dla czytelników. Będziemy wdzięczni za wszelkie komentarze i sugestie przesyłane za pomocą formularza kontaktowego dostępnego na stronie: <https://pjk.edu.pl/kontakt/>.

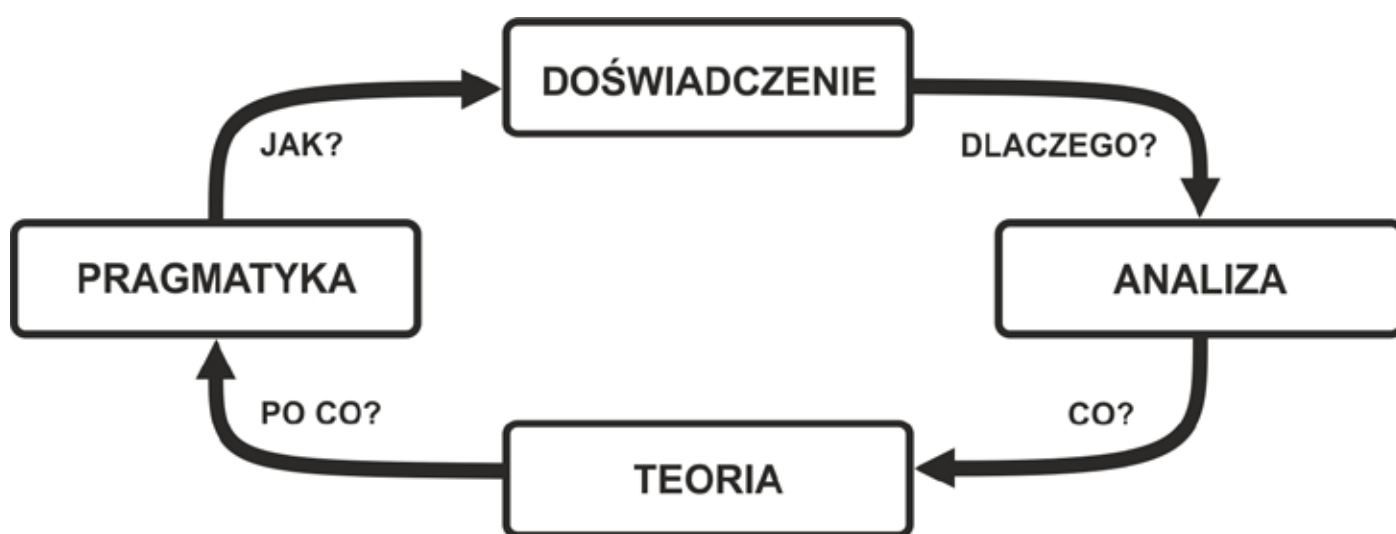
1. TROCHEŃ O UCZENIU SIĘ...



Pytanie wstępne: Po co studiuje?

Uczenie się nie jest procesem liniowym, a cyklicznym. W latach 80., dwóch wybitnych brytyjskich uczonych: Peter Honey i Alan Mumford zaproponował tzw. cztery style uczenia.

Cykl uczenia się



Źródło: opracowanie własne, Brdulak 2012, s. 101, na podstawie: Honey, Mumford 1986.

Aby się czegoś nauczyć, musimy przejść wszystkie cztery fazy: teorię, pragmatykę, doświadczenie oraz analizę. Z tym, że każdy z nas ma inne preferencje dotyczące rozpoczynania cyklu uczenia się. Pragmatyk musi najpierw zobaczyć sens określonego działania, potem działa (doświadczenie), analizuje rezultaty wynikające z doświadczenia (analiza) i na końcu uzupełnia swoją wiedzę (teoria). Teoretyk najpierw studiuje – przyswaja jak najwięcej informacji, następnie wybiera z nich to, co dla niego ciekawe (pragmatyka), eksperymentuje (doświadczenie) i wyciąga wnioski (analiza).

Inną koncepcją kształcenia, która w naszej opinii dobrze odzwierciedla rzeczywiste uczenie się jest tzw. progowa koncepcja uczenia się (ang. Threshold concept of learning), propagowana przez wybitnego brytyjskiego pedagoga profesora Raya Landa. Zgodnie z nią, poszczególne etapy uczenia się (cele) osiąga się skokowo, w indywidualnym tempie. Proces nauczania pomaga w osiągnięciu tych celów (efektów uczenia się),

jednak nie jest w stanie zapewnić, że uczenie będzie następować w tym samym tempie u wszystkich uczniów. Stąd, rola nauczyciela sprowadza się w dużym stopniu do dostarczania doświadczeń uczniom, tak aby zwiększać prawdopodobieństwo, iż będą mieli możliwość osiągnięcia efektów uczenia się (Land 2016). Uczenie się koncentruje się tu przede wszystkim na połączeniu wiedzy (teorii) z praktyką (doświadczeniem) i prowadzi m.in. do nabycia nowych umiejętności.

Tutaj pojawia się pojęcie „efektów uczenia się”, które szczegółowo wyjaśnia część trzecia niniejszej publikacji. Przyjmijmy jednak, że „efekt uczenia się”, to po prostu „cel”. Dla projektowania kształcenia wyższego (i nie tylko) stosuje się tzw. taksonomię Blooma, która ma charakter liniowy (przynajmniej jej wizualizacja).

Dzieli się ona na trzy sfery (Taksonomia Blooma, Wikipedia, dostęp 1 grudnia 2021 r.):

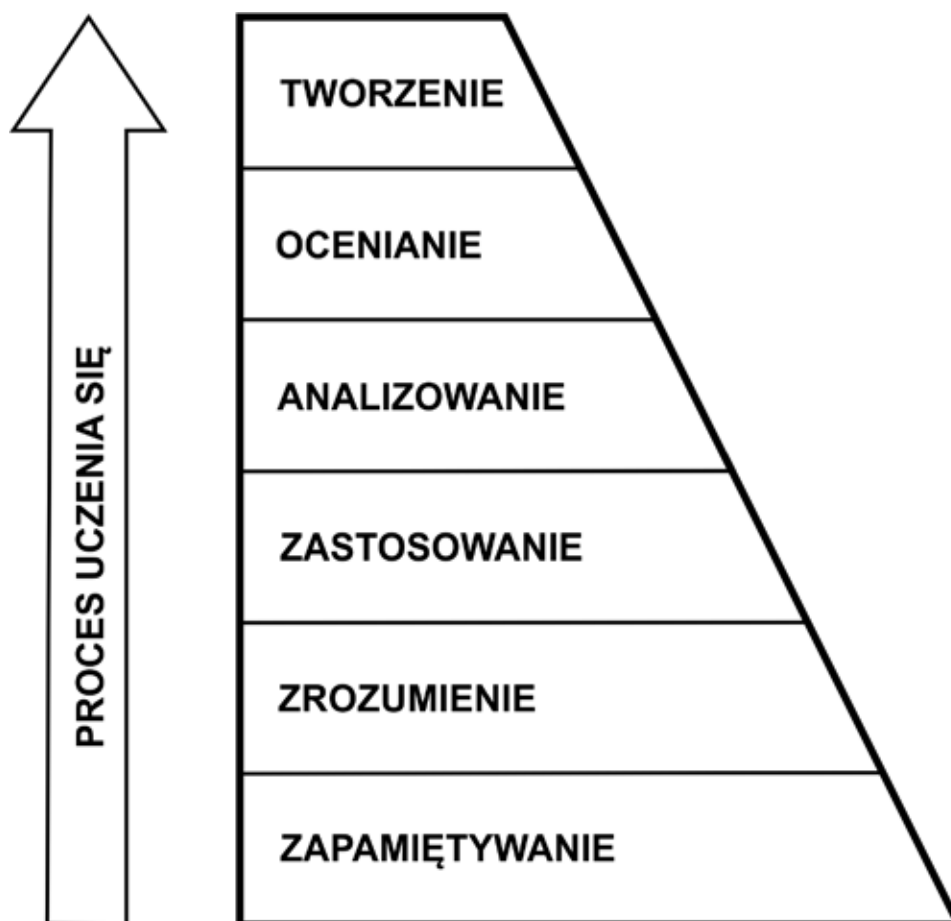
1. Kognitywną: wiedza, rozumienie i krytyczne myślenie
2. Emocjonalną: świadomość postaw, emocji i uczuć
3. Psychomotoryczną: zachowania i umiejętności

Powyższy podział można też odnieść do trzech obszarów efektów uczenia się, które wskazuje Polska Rama Kwalifikacji, wprowadzona do polskiego systemu prawnego (Ustawą z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji):

- wiedza – sfera kognitywna
- umiejętności – sfera psychomotoryczna
- kompetencje społeczne – sfera emocjonalna

Taksonomię Blooma ilustruje piramida celów nauczania. Według niej, uczeń zaczyna proces uczenia się od jej podstawy i stopniowo przesuwa ku szczytowi. Sferę kognitywną prezentuje poniższy rysunek (nowa wersja, która się różni od tradycyjnej tym, iż po analizie nie ma „syntezy”, za to dodany został poziom „tworzenie”).

Sfera kognitywna taksonomii Blooma



Źródło: opracowanie własne na podstawie Revised Bloom's Taxonomy.

Czego powinniśmy się uczyć? Istnieje wiele analiz i prognoz dotyczących przyszłych kompetencji. Przeważnie nie są one zbyt konkretne, tak jak niepewna jest przyszłość.

Mamy do czynienia z tak zwanym światem VUCA, co jest skrótem od pierwszych liter następujących słów (VUCA, Wikipedia, dostęp 1 grudnia 2021 r.):

V: (ang. Volatility) zmienność

U: (ang. Uncertainty) niepewność

C: (ang. Complexity) złożoność

A: (ang. Ambiguity) niejednoznaczność

Jednym z ciekawszych źródeł dotyczących przyszłych kompetencji są raporty Światowego Forum Ekonomicznego, które organizuje co roku konferencje w Davos.

Główne kompetencje w 2025 r.

NR	WERSJA ORYGINALNA W JĘZYKU ANGIELSKIM	WERSJA W JĘZYKU POLSKIM
1	Analytical thinking and innovation	Myślenie analityczne i innowacja
2	Active learning and learning strategies	Aktywne uczenie się i strategie uczenia się
3	Complex problem-solving	Kompleksowe rozwiązywanie problemów
4	Critical thinking and analysis	Krytyczne myślenie i analiza
5	Creativity, originality and initiative	Kreatywność, oryginalność i inicjatywa
6	Leadership and social influence	Przywództwo i wpływ społeczny
7	Technology use, monitoring and control	Wykorzystanie, monitorowanie i kontrola technologii
8	Technology design and programming	Projektowanie technologii i programowanie
9	Resilience, stress tolerance and flexibility	Odporność, tolerancja na stres i elastyczność
10	Reasoning, problem-solving and ideation	Rozumowanie, rozwiązywanie problemów i myślenie
11	Emotional intelligence	Inteligencja emocjonalna
12	Troubleshooting and user experience	Rozwiązywanie problemów oraz doświadczenia użytkownika
13	Service orientation	Orientacja na usługi
14	System analysis and evaluation	Analiza i ocena systemu
15	Persuasion and negotiation	Perswazja i negocjacje

Źródło: World Economic Forum 2020, s. 36.

Innym źródłem jest dokumentacja europejska, w szczególności dokument prezentujący kompetencje kluczowe: Zalecenie Rady (Unii Europejskiej) z 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN), dostęp 17 września 2021 r.

Wymienia on następujące kompetencje, kluczowe według Rady Unii Europejskiej (można przyjąć, że są one kluczowe także w kulturze europejskiej):

- 1) kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji
- 2) kompetencje w zakresie wielojęzyczności
- 3) kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii
- 4) kompetencje cyfrowe
- 5) kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się
- 6) kompetencje obywatelskie
- 7) kompetencje w zakresie przedsiębiorczości
- 8) kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej

Kształcenie musi mieć sens – jego brak jest głównym demotywatorem rozwoju.

Więcej na ten temat:

<https://magazynkontakt.pl/dwuglos-o-nauczaniu/>, dostęp 17 września 2021 r.

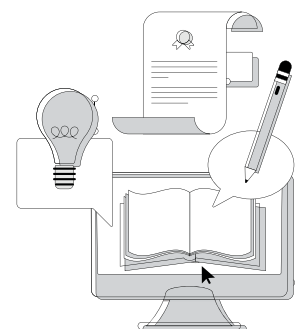
<https://nowyobywatel.pl/2020/07/02/praca-z-sensem-pokolenie-millennialsow-o-zarzadzaniu/>, dostęp 17 września 2021 r.

Pytania po lekturze:

1. Czy Twoje uczenie się obejmuje wszystkie etapy cyklu uczenia się?
2. Czy Twoje studia dają Ci możliwość osiągnięcia kompetencji przyszłości?
3. Jaki sens mają dla Ciebie Twoje studia?

2. SŁOWO KLUCZ

– „EFEKTY UCZENIA SIĘ”



Pytanie wstępne: Co oznaczają i po co istnieją efekty uczenia się?

Efekty uczenia można traktować jako język, za pomocą którego komunikuje się cele poszczególnych zajęć. Efekty uczenia dostępne w sylabusach (kartach przedmiotów) komunikują cele realizowane na konkretnych zajęciach. Efekty kierunkowe, dostępne przy opisie programu studiów ukazują cele kształcenia na danym kierunku. Efekty przedmiotowe powinny być powiązane z efektami kierunkowymi – przeważnie uczelnie przygotowują matryce, gdzie jest wskazane, które efekty przedmiotowe (bądź konkretne zajęcia) przyczyniają się do realizacji kierunkowych efektów uczenia się. Występują też ogólne efekty uczenia się charakterystyczne dla studiów I stopnia (licencjackie), II stopnia (magisterskie) i III stopnia (doktorskie).

Te ogólne efekty uczenia się dla szkolnictwa wyższego można znaleźć w Rozporządzeniu ministra nauki i szkolnictwa wyższego z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6-8 Polskiej Ramy Kwalifikacji (Dz. U. 2018 poz. 2218).

Podsumowując, mamy efekty uczenia się na trzech poziomach:

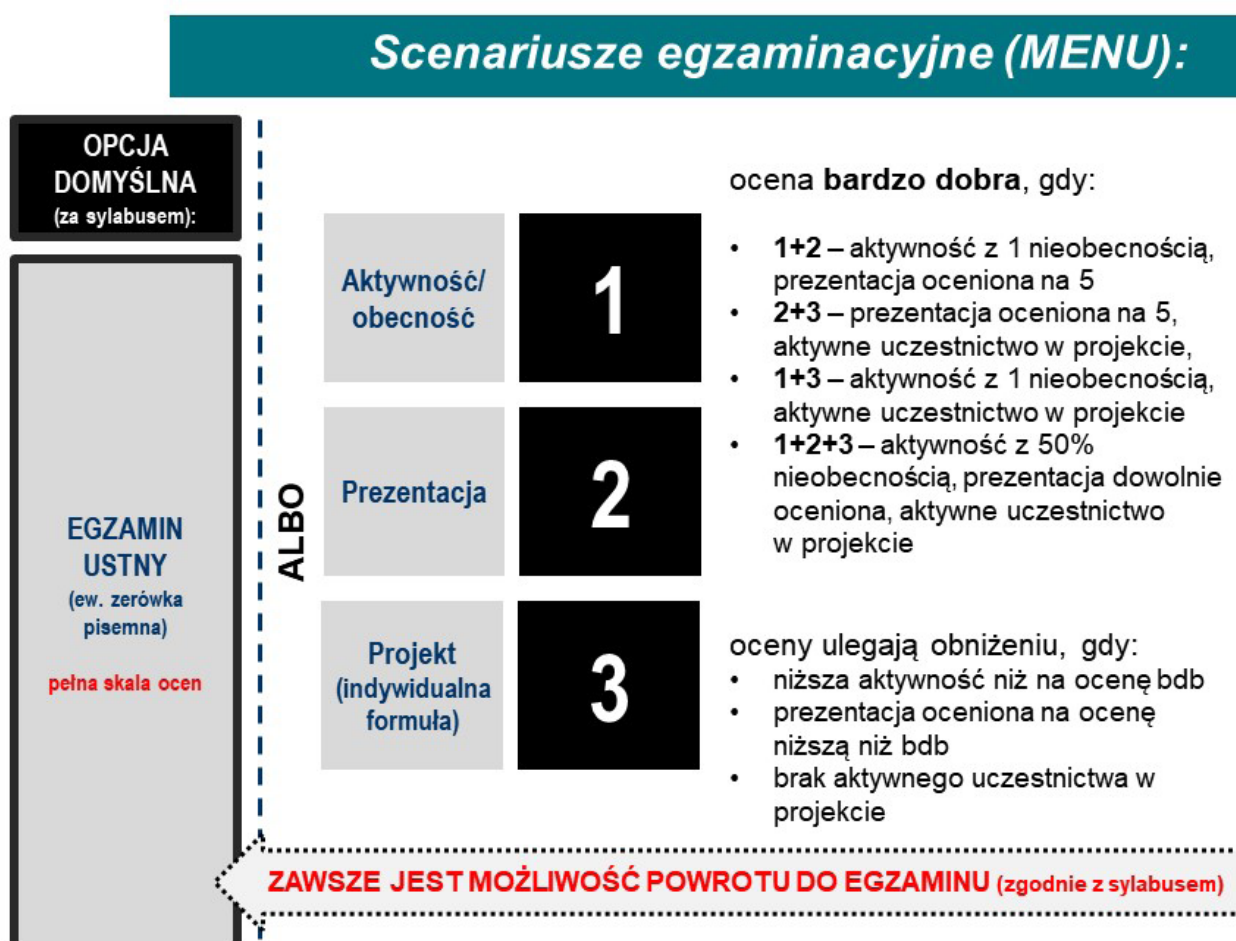
- 1) zajęć
- 2) kierunku studiów
- 3) poziomu studiów

Efekty uczenia na najwyższym poziomie – studiów tworzą tzw. Polską Ramę Kwalifikacji, która została przyporządkowana Europejskiej Ramie Kwalifikacji. Dzięki temu wiemy np. czy licencjat w Polsce odpowiada licencja to i w Holandii. Więcej informacji na stronach Instytutu Badań Edukacyjnych: <http://www.krk-www.ibe.edu.pl/pl/zintegrowany-system-kwalifikacji/991-polski-raport-referencyjny>, dostęp 2 grudnia 2021 r.

Teraz zastanów się: w jaki sposób dotyczy to Ciebie? Zjrzyj do sylabusu (karty przedmiotów). Znajdziesz tam zapewne efekty uczenia się i ogólne informacje na temat tego, w jaki sposób będą one weryfikowane: jak będzie wyglądać zaliczenie danego kursu/przedmiotu.

Sylabus to Twoja umowa z wykładowcą i szerzej z uczelnią na realizację określonych zajęć. Tym samym, powinieneś oczekiwać, że zapisy tam zawarte obowiązują zarówno wykładowcę, jak i Ciebie. Wykładowca powinien stosować metody egzaminacyjne opisane w sylabusie, choć to nie oznacza, że musi stosować tylko takie.

Może też korzystać ze scenariuszowych metod zaliczenia, które prezentuje poniższa grafika:



Źródło: opracowanie własne.

Wykładowca może oczekiwać od studentów więcej, niż mówi sylabus. Bierze on odpowiedzialność za to, aby odpowiednio zweryfikować wskazane w sylabusie efekty uczenia się. Zawsze nadrzędnym dokumentem, jest sylabus, ale wykładowca może zaproponować inne ścieżki i scenariusze zaliczania przedmiotu pod warunkiem, że będą one bardziej angażujące dla studenta niż zwykły egzamin. Wykładowca nie może obniżać ocen studentom, którzy stosują się do zasad zawartych w sylabusie i do regulaminu studiów, ale może nagradzać tych, którzy wychodzą poza minimalne oczekiwania zawarte w sylabusie.

Warto dodać, że sylabus nie jest bezpośrednim źródłem prawa uczelnianego – takie stanowi regulamin studiów oraz umowa podpisywana między studentem i uczelnią. Stąd, w sytuacjach spornych w szczególności warto opierać się na tych dwóch dokumentach, choć na podstawie sylabusa również można formułować swoje wnioski i ewentualne uwagi.

Szczegółowe informacje dotyczące programu studiów przedstawia rozdział 2 Rozporządzenia ministra nauki i szkolnictwa wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów. Ważne jest, aby student oczekiwał, że znajdzie w programie informację o sposobach weryfikacji i oceny efektów uczenia w trakcie całego cyklu kształcenia (par. 3.1.5 tegoż rozporządzenia). Kluczowy jest zapis „całego cyklu kształcenia” – zaczynając pierwszy rok studiów licencjackich powinieneś wiedzieć co Cię czeka też na trzecim roku.

Jak znaleźć program studiów?

Przeważnie nie jest to skomplikowane i można zakładać, że na pewno znajdzie się go na stronach uczelni. Artykuł 358 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce mówi:

Art. 358	<p>1. Uczelnia udostępnia w BIP na swojej stronie podmiotowej:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) statut, 2) strategię uczelni, 3) regulamin zarządzania prawami autorskimi, prawami pokrewnymi i prawami własności przemysłowej oraz zasad komercjalizacji, 4) regulamin korzystania z infrastruktury badawczej, 5) regulamin studiów, 6) regulamin świadczeń dla studentów, 7) zasady i tryb przyjmowania na studia, 8) programy studiów <p>– w terminie 14 dni od dnia ich przyjęcia.</p>
-----------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

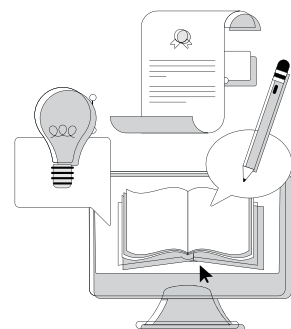
Źródło: Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r., Dz. U. 2018, poz. 1668 z późn. zm.

Zatem, niezależnie od tego czy studiujesz na uczelni państwowej, czy prywatnej, ta powinna posiadać BIP (Biuletyn Informacji Publicznej), gdzie będzie publikować swoje aktualne dokumenty wymienione w Art. 358.

Pytania po lekturze:

1. Czy znalazłeś na stronach swojej uczelni program studiów?
2. Czy program studiów zawiera sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się w trakcie całego cyklu kształcenia?

3. EUROPEJSKI OBSZAR SZKOLNICTWA WYŻSZEGO A KSZTAŁCENIE W POLSCE



Pytanie wstępne: Jak wygląda system szkolnictwa wyższego w Polsce?

Polska jest krajem, który należy do Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego – EHEA (ang. European Higher Education Area). Wynika z tego m.in. to, że organizacja studiów w Polsce powinna być spójna z organizacją tychże w innych krajach należących do EHEA.

Te pojęcia mają swoje źródła w Procesie Bolońskim, który ma docelowo doprowadzić do tego, że dyplom uczelni uzyskany w Polsce będzie równoważny dyplomowi uzyskanemu w Niemczech, Wielkiej Brytanii, Turcji czy Gruzji.

Są trzy obszary działań EHEA, które mają zapewnić realizację powyższego celu:

1. Ramy kwalifikacji
2. Konwencja lizbońska
3. Zapewnianie jakości

Szczegółowe informacje o działalności zespołów na poziomie europejskim na stronie EHEA:

<https://ehea.info/> , dostęp 2 grudnia 2021 r.

Spójną politykę w EHEA realizują Komunikaty Ministrów, a więc deklaracje podpisywane przez wszystkich ministrów krajów należących do EHEA, odpowiedzialnych za kształcenie wyższe. Komunikaty można również znaleźć na stronie: <https://ehea.info/page-ministerial-declarations-and-communications>, dostęp 2 grudnia 2021 r. Najnowszy, zwany rzymskim, ogłoszono w Rzymie 19 listopada 2020 r.

Każdy komunikat posiada załączniki. Poniżej zestaw rekomendacji dla krajowych instytucji odpowiedzialnych za doskonalenie kształcenia, który można znaleźć w załączniku 3 do komunikatu rzymskiego.

1)	Wprowadzenie uczenia zorientowanego na studencie (ang. Student-Centred Learning – SCL) za pomocą:
	<ul style="list-style-type: none">- wspierania uczelni w ich wysiłkach na rzecz rozpoczynania lub prowadzenia zorganizowanego dialogu na temat innowacji, doskonalenia kształcenia, włączania studentów, wykładowców oraz odpowiednich interesariuszy zewnętrznych. Działania te powinny obejmować opracowanie programów nauczania, efektów uczenia się, zapewniania jakości z należytym uwzględnieniem umiejętności potrzebnych do sprostania obecnym i przyszłym wyzwaniom społecznym;- promowania, w ramach dedykowanych zajęć rozwoju umiejętności miękkich oraz niezbędnych umiejętności obywatelskich dla XXI wieku w celu rozumienia wyzwań złożonego świata i szacunku dla innych oraz dla środowiska;- badania sposobów stymulowania międzynarodowej wymiany dobrych praktyk w celu wspierania doskonalenia jakości kształcenia, w szczególności kładąc nacisk na metody aktywne;- tworzenia sprzyjającego otoczenia, zarówno pod względem finansowym, jak i regulacyjnym, które umożliwi uczelniom dostosowywanie oferty edukacyjnej do potrzeb różnych typów studentów (uczących się przez całe życie, studiujących w niepełnym wymiarze godzin, z grup niedostatecznie reprezentowanych w szkolnictwie wyższym i znajdujących się w niekorzystnej sytuacji) oraz umożliwi budowanie kultury równości oraz kultury włączającej. Działanie to obejmuje tworzenie elastycznych ścieżek studiowania, w tym mikrokwalifikacji/mikropoświadczeń (ang. microcredentials) na poziomie instytucjonalnym, krajowym i EHEA oraz obejmuje badanie wykorzystania technologii cyfrowych do osiągnięcia tego celu.- zachęcania i wspierania opracowywania i wdrażania strategii krajowych i instytucjonalnych w zakresie otwartej edukacji oraz wykorzystywania otwartych zasobów edukacyjnych;- zachęcania studentów do mobilności wychodzącej poza ramy regulowane przyjętymi umowami międzyuczelnianymi.

2) Wspieranie ciągłego doskonalenia nauczania za pomocą:

- promowania tworzenia zespołów edukacyjnych obejmujących zarówno naukowców, jak i pracowników odpowiedzialnych za wsparcie kształcenia (zespoły instytucjonalne i / lub międzyinstytucjonalne);
- wspierania uczelni w doskonaleniu ustawicznego rozwoju zawodowego (ang. continuous professional development - CPD) wykładowców i (międzynarodowa) wymiana dobrych praktyk. W celu doskonalenia zawodowego wykładowców warto rozważyć tworzenie międzyinstytucjonalnych ośrodków rozwoju nauczycieli akademickich oraz tworzenie spółdzielczych struktur krajowych;
- wspierania uczelni w tworzeniu trwałego i sprzyjającego otoczenia na poziomie instytucjonalnym i krajowym dla transformacji, zwłaszcza cyfrowej, wysokiej jakości kształcenia. Takie otoczenie powinno być tworzone we współpracy z kadrami odpowiedzialnymi za nauczanie oraz zapewniać godne warunki pracy tzn. odpowiednie obciążenia dydaktyczne oraz atrakcyjne możliwości zawodowe;
- zapewnienia, we współpracy z uczelniami (które mają oferować odpowiedzialne nauczanie), środków strukturalnych prowadzących do równego traktowania kształcenia oraz działalności badawczej. Jeśli jest to potrzebne, ścieżka kariery akademickiej powinna zostać zmieniona, aby zapewnić zwiększyć priorytet dla kształcenia;
- badania, we współpracy z uczelniami, sposobów wspierania nowych metod innowacyjnego nauczania z naciskiem na podejścia inter- i multidyscyplinarne, badanie procesu kształcenia akademickiego, analizowanie procesu kształcenia i wprowadzanie otwartej edukacji jako innowacyjnego podejścia.

3)	Wzmocnienie uczelni i systemów szkolnictwa wyższego do poprawy kształcenia za pomocą:
-	uwzględnienia w krajowych strategiach i podejściach doskonalenia procesów kształcenia. Projektowanie i wdrażanie powyższych strategii i podejść powinno opierać się na prowadzeniu systemowego dialogu z uczelniami oraz innymi interesariuszami procesu kształcenia.
-	wspierania innowacyjności i strategicznego rozwoju procesu kształcenia zarówno na poziomie krajowym, jak i instytucjonalnym, poprzez prowadzenie badań edukacyjnych, realizowanie projektów i programów pilotażowych oraz gromadzenie i wykorzystywanie danych edukacyjnych z poszanowaniem prywatności danych;
-	badania sposobów inicjowania i wspierania międzynarodowej wymiany dobrych praktyk na szczeblu krajowym oraz w całym EHEA, na przykład tworzenie platform wymiany i współpracy;
-	dedykowania odpowiednich i stabilnych funduszy i zasobów oraz wprowadzania odpowiednich ram regulacyjnych w celu umożliwienia uczelniom innowacyjnego rozwoju, wysokiej jakości nauczania i tworzenia środowiska uczenia się.

Źródło: EHEA 2020, https://ehea.info/Upload/Rome_Ministerial_Communique_Annex_III.pdf,
dostęp 17 września 2021 r.

Na dyskusję dotyczącą szkolnictwa wyższego w EHEA wpłynął projekt EFFECT realizowany przez Europejskie Stowarzyszenie Uniwersytetów (ang. European University Association – EUA). Informacje o projekcie: <https://eua.eu/101-projects/560-effect.html>, dostęp 28 maja 2021 r. Głównym rezultatem projektu jest wypracowanie 10 rekomendacji (wskazówek) dla procesu kształcenia (EFFECT 2017):

Dziesięć rekomendacji (wskazówek) dla procesu kształcenia

1. Kształcenie akademickie sprzyja rozwojowi osób uczących się jako aktywnych i odpowiedzialnych obywateli, krytycznie myślących, rozwiązujących problemy, wyposażonych w umiejętność uczenia się przez całe życie.

2. Kształcenie jest skoncentrowane na uczącym się.
3. Zaangażowanie w kształcenie jest integralną częścią celu, misji i strategii uczelni.
4. Przywództwo instytucjonalne aktywnie promuje i umożliwia rozwój kształcenia.
5. Uczenie się i nauczanie jest procesem opartym na współpracy, ma charakter kolegialny, obejmuje całą społeczność akademicką oraz pozaakademicką.
6. Kształcenie i badania są ze sobą powiązane i wzajemnie się wzbogacają.
7. Nauczanie jest podstawą praktyki akademickiej i taką samą wagę w tej praktyce przywiązuje się do profilu akademickiego [ogólnoakademickiego – przyp. aut.] i profilu zawodowego [praktycznego – przyp. aut.].
8. Społeczność uniwersytecka aktywnie bada i pielęgnuje różnorodne podejścia do uczenia się i nauczania, które szanują różnorodność uczących, interesariuszy oraz dyscypliny.
9. Zrównoważone zasoby i struktury są potrzebne do wspierania i umożliwiania doskonalenia uczenia się i nauczania.
10. Instytucjonalne zapewnianie jakości w zakresie uczenia się i nauczania ma charakter doskonalący i jest wspólną odpowiedzialnością pracowników i studentów.

O kształceniu zorientowanym na studenta można również przeczytać w raportach European Students' Union, która reprezentuje wszystkich studentów w EHEA (np. ESU 2020, ESU 2015).

EHEA realizuje m.in. program Erasmus. Czy warto wyjeżdżać?

Oczywiście, choć decyzja nie musi być prosta... Zapewne będziesz zastanawiać się:

1. Czy Twoja znajomość języka obcego (przeważnie angielskiego) jest wystarczająca?
2. Czy nie stracisz pracy znikając na semestr?
3. Czy nie będziesz miał kłopotów na uczelni po powrocie z Erasmus?

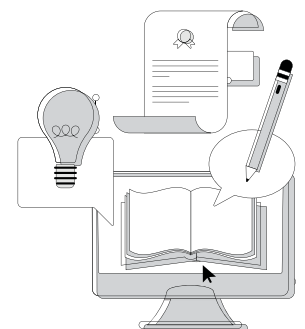
Wszystkie powyższe wątpliwości są jak najbardziej uzasadnione, ale:

1. Gdy jedziesz na semestr realizowany w języku angielskim do kraju nieangielskojęzycznego, to poziom znajomości języka angielskiego będzie zróżnicowany – zarówno wśród studentów, jak i wykładowców. Może się okazać, że Twój angielski nie jest wcale taki zły.
2. Z pracą jest już większy kłopot. W EHEA zakłada się, że studia powinny być priorytetem, stąd też duże obciążenie godzinowe. W praktyce jest różnie, ale warto o tej możliwości porozmawiać z pracodawcą – może się okazać, że podniesienie Twoich kwalifikacji dzięki wyjazdowi na semestr np. doskonalenie znajomości języka, możliwość zawarcia nowych znajomości, będzie korzystne też dla Twojego pracodawcy. Wyjazd w bardzo dużej części finansuje Erasmus stąd pracodawca nie będzie ponosić związanych z nim kosztów.
3. Uczelnia nie może robić problemów związanych z ewentualnym wyjazdem. Otrzymuje ona środki z Fundacji Rozwoju Systemów Edukacji, która pełni funkcję Narodowej Agencji Programu Erasmus+ w Polsce (<https://www.frse.org.pl/>, dostęp 5 grudnia 2021 r.). Uczelnia macierzysta zawiera z umowę z goszczącą (tzw. learning agreement), która wskazuje, które przedmioty realizowane na uczelni goszczącej będą studentowi uznane na obecnym kierunku. Wszystkie wątpliwości związane z wyjazdem pomoże wyjaśnić uczelniany koordynator Erasmusa.

Pytania po lekturze:

1. **Czy Twoje studia zapewniają realizację powyższych wskazówek?**
2. **Czy widzisz na swojej uczelni działania, które mógłbyś zidentyfikować jako wpisujące się w rekomendacje wskazane w komunikacie rzymskim?**
3. **Czy wiesz, kto jest koordynatorem Erasmusa na Twojej uczelni?**

4. KOLEJNE SŁOWA-KLUCZE WAŻNE W STUDIOWANIU: PROFILE STUDIÓW, ECTS, RPL



Pytanie wstępne: Czy znasz powyższe słowa-kлючe?

Profile studiów:

Na pewno studiujesz na jednym z dwóch głównych profili studiów: ogólnoakademickim albo praktycznym.

Co one oznaczają?

Sięgnijmy do Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, gdzie w artykule 64, w punkcie 2 czytamy:

„Studia są prowadzone na profilu:

- 1) praktycznym, na którym ponad połowa punktów ECTS jest przypisana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne
- 2) ogólnoakademickim, na którym ponad połowa punktów ECTS jest przypisana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową”

Teoretycznie wiemy, jaka jest zatem różnica pomiędzy profilami. W praktyce, kluczowe jest to, iż na studiach o profilu praktycznym uczelnia musi przewidzieć praktyki. Artykuł 67, punkt 5 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce mówi, iż:

„Program studiów o profilu praktycznym przewiduje praktyki zawodowe w wymiarze co najmniej:

- 1) 6 miesięcy – w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich
- 2) 3 miesięcy – w przypadku studiów drugiego stopnia”

Sięgnijmy teraz do orzecznictwa Polskiej Komisji Akredytacyjnej (<https://www.pka.edu.pl/baza-orzecznictwa-pka/> , dostęp 10 grudnia 2021 r.) , gdzie w „stanowisku interpretacyjnym nr 3/2020 w sprawie wymiaru praktyk” czytamy, że praktyka sześciomiesięczna powinna liczyć co najmniej 960 godzin lekcyjnych (45 minutowych). Tym samym praktyka trzymiesięczna – 480 godzin lekcyjnych.

ECTS

Europejski system transferu i akumulowania osiągnięć (ECTS) to narzędzie stosowane w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego do zwiększenia przejrzystości programów kształcenia i tym samym poprawy jakości szkolnictwa wyższego. ECTS stanowią „wspólny język” w EHEA, dzięki któremu możemy rozpoznać, jaki nakład pracy trzeba ponieść, aby np. w ramach danego przedmiotu osiągnąć efekty uczenia się.

Jak je liczymy?

Tutaj znowu warto zajrzeć do Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, do artykułu 67, punktu 3:

„Punkt ECTS odpowiada 25–30 godzinom pracy studenta obejmującym zajęcia organizowane przez uczelnię oraz jego indywidualną pracę związaną z tymi zajęciami”.

Tak więc, na punkt ECTS składa się zarówno Twoja praca indywidualna, jak również uczestniczenie w zajęciach. Przykładowo przedmiot, który ma 3 punkty ECTS oznacza, że powinieneś na niego poświęcić od 75 do 90 godzin pracy, w tym również uczestniczyć w zajęciach, które są np. zaplanowane na 30 godzin oraz uczyć się poza zajęciami od 45 do 60 godzin, np. w domu przygotowując się do egzaminów bądź robiąc prace domowe.

Studia licencjackie (pierwszego stopnia) muszą liczyć co najmniej 180 punktów ECTS, a studia magisterskie (drugiego stopnia) 90 punktów ECTS. Studia jednolite magisterskie od 300 do 360 ECTS (Art. 76, Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym). Studia licencjackie przeważnie trwają 6 semestrów (oprócz inżynierskich, gdzie mamy 7 semestrów), a studia magisterskie od 3 do 4 semestrów. Tym samym wychodzi, że w ciągu jednego semestru realizujesz 30 punktów ECTS, a więc musisz poświęcić od 750 do 900 godzin pracy...

To bardzo dużo! Jeśli w semestrze masz 15 tygodni zajęć, oznacza to, że tygodniowo powinieneś poświęcić od 50 do 60 godzin! Tak stanowi polskie prawo i jest ono spójne z polityką kształcenia w EHEA.

RPL (ang. Recognition of prior learning)

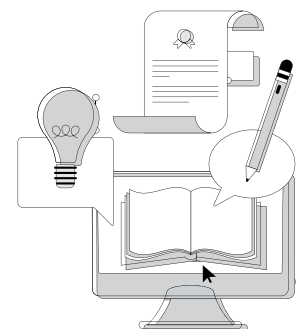
Ostatnie pojęcie, które warto przybliżyć, to „potwierdzanie efektów uczenia się”. Uczelnie w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego uznają efekty uczenia się. Oznacza to, że nie trzeba uczestniczyć w zajęciach, aby np. zaliczyć dany przedmiot. Trzeba tylko udowodnić, że osiągnęło się efekty uczenia się zaplanowane dla przedmiotu. A więc np. musisz tylko zdać odpowiedni egzamin, przedstawić certyfikaty/zaświadczenia, z których wynika, że wiesz i umiesz to, co zostało zaplanowane w ramach przedmiotu czy kierunku. Tym samym uczelnie np. holenderskie, szkockie, czy francuskie stają się również ogromnymi centrami egzaminacyjnymi, które rozpoznają efekty uczenia się, które dany student lub kandydat na studia już posiadał co skutkuje np. krótszymi studiami.

W Polsce potwierdzanie efektów uczenia się działa w ograniczonym zakresie. Reguluje to artykuł 71 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. 2018 poz. 1668). W praktyce jego zapisy wskazują, że uczelnia może potwierdzić efekty uczenia się do 50 proc. punktów ECTS przypisanych do zajęć objętych programem studiów, ale tylko dla kandydatów podejmujących studia i to tylko dla 20 proc. ogólnej liczby studentów na danym kierunku, poziomie i profilu. A zatem, jeśli pracujesz i studiujesz, a w ramach pracy realizujesz kursy zawodowe, uczelnia nie może uznać tych kursów i zwolnić Cię z tych przedmiotów. Za to, możesz starać się zapisać np. na studia magisterskie i w procedurze rekrutacyjnej poprosić o potwierdzenie efektów uczenia się – być może, dzięki temu, Twoje studia nie będą trwać dwa lata, a tylko rok... Szczegółowe rozwiązania zależą od poszczególnych uczelni.

Pytania po lekturze:

- 1. Na jakim profilu studiujesz?**
- 2. Ile czasu poświęcasz na studiowanie?**
- 3. Ile punktów ECTS mają Twoje przedmioty i jak szacujesz swój nakład pracy w ramach tych przedmiotów?**
- 4. Czy Twoja uczelnia potwierdza efekty uczenia się? Sprawdź jakie ma procedury w tym obszarze.**

5. ZAPEWNIANIE JAKOŚCI W EHEA



Pytanie wstępne: Jakie kryteria musi spełnić kierunek studiów, aby uzyskać pozytywną ocenę PKA?

W tym miejscu chcielibyśmy przede wszystkim przedstawić standardy europejskie, obowiązujące wszystkie kierunki w Europejskim Obszarze Szkolnictwa Wyższego (EHEA).

Te kwestie szczegółowo opisuje dokument, którym są wytyczne i standardy ESG: Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (<https://www.enqa.eu/esg-standards-and-guidelines-for-quality-assurance-in-the-european-higher-education-area/>, dostęp 8 grudnia 2021 r.).

ESG składają się z trzech części:

1. Wewnętrzne zapewnianie jakości (adresowane do uczelni)
2. Zewnętrzne zapewnianie jakości (adresowane do agencji akredytacyjnych)
3. Agencje zapewniające jakość (adresowane głównie do instytucji odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe, w naszym przypadku PKA i Ministerstwo Edukacji i Nauki)

Część pierwsza dotyczy kształcenia.

Jakie są więc standardy?

Niestety ESG nie zostało oficjalnie przetłumaczone na język polski, stąd korzystamy z nieoficjalnego tłumaczenia Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 2016 r.:

NR	WERSJA ORYGINALNA W JĘZYKU ANGIELSKIM	WERSJA W JĘZYKU POLSKIM (tłumaczenie nieoficjalne)
1.1	<p>Policy for quality assurance</p> <p>Institutions should have a policy for quality assurance that is made public and forms part of their strategic management. Internal stakeholders should develop and implement this policy through appropriate structures and processes, while involving external stakeholders.</p>	<p>Polityka zapewniania jakości</p> <p>Uczelnie powinny posiadać politykę zapewniania jakości, która zostaje ogłoszona i tworzy element strategicznego zarządzania. Wewnętrzne zainteresowane podmioty powinny rozwijać i wdrażać przedmiotową politykę za pomocą odpowiednich struktur i procesów, przy zaangażowaniu zewnętrznych interesariuszy.</p>
1.2	<p>Design and approval of programmes</p> <p>Institutions should have processes for the design and approval of their programmes. The programmes should be designed so that they meet the objectives set for them, including the intended learning outcomes. The qualification resulting from a programme should be clearly specified and communicated, and refer to the correct level of the national qualifications framework for higher education and, consequently, to the Framework for Qualifications of the European Higher Education Area.</p>	<p>Tworzenie i zatwierdzanie programów</p> <p>Uczelnie powinny posiadać odpowiednie procesy celem stworzenia i zatwierdzania programów. Programy te powinny być tworzone w taki sposób, aby spełniały wyznaczone w nich cele, w tym założone efekty uczenia się. Kwalifikacje wynikające z programu powinny być określone oraz przekazane w sposób jasny i zrozumiały, a także powinny odnosić się do właściwego poziomu krajowych ram kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego oraz, konsekwentnie, do Ram Kwalifikacji dla Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.</p>
1.3	<p>Student-centred learning, teaching and assessment</p> <p>Institutions should ensure that the programmes are delivered in a way that encourages students to take an active role in creating the learning process, and that the assessment of students reflects this approach.</p>	<p>Kształcenie zorientowane na studenta oraz ocenianie</p> <p>Uczelnie powinny zapewnić, aby programy były wdrażane w taki sposób, który zachęca studentów do aktywnej roli w tworzeniu procesu uczenia się, a także żeby system oceniania studentów odzwierciedlał takie podejście.</p>
1.4	<p>Student admission, progression, recognition and certification</p> <p>Institutions should consistently apply pre-defined and published regulations covering all phases of the student "life cycle", e.g. student admission, progression, recognition and certification.</p>	<p>Przyjmowanie studenta, postęp w studiach, uznawalność oraz dyplomowanie.</p> <p>Uczelnie powinny w sposób spójny stosować uprzednio określone i opublikowane regulacje dotyczące wszystkich etapów „ścieżki edukacyjnej studenta”, na przykład procesu przyjmowania na studia, postępu w studiach, uznawalności i wydawania dyplomów.</p>
1.5	<p>Teaching staff</p> <p>Institutions should assure themselves of the competence of their teachers. They should apply fair and transparent processes for the recruitment and development of the staff.</p>	<p>Kadra dydaktyczna</p> <p>Uczelnie powinny zapewnić kompetencje swojej kadry dydaktycznej. Uczelnie powinny stosować sprawiedliwe i przejrzyste procesy rekrutacji i rozwoju zawodowego kadry.</p>

1.6	<p>Learning resources and student support</p> <p>Institutions should have appropriate funding for learning and teaching activities and ensure that adequate and readily accessible learning resources and student support are provided.</p>	<p>Zasoby edukacyjne i wsparcie studentów</p> <p>Uczelnie powinny wdrażać odpowiednie systemy finansowania aktywności związanej z procesem uczenia się i nauczania, a także zapewniać adekwatne i łatwo dostępne zasoby edukacyjne oraz wsparcie dla studentów.</p>
1.7	<p>Information management</p> <p>Institutions should ensure that they collect, analyse and use relevant information for the effective management of their programmes and other activities.</p>	<p>Zarządzanie informacją</p> <p>Uczelnie powinny zapewnić gromadzenie, analizę i zastosowanie odpowiednich informacji, celem skutecznego zarządzania swoimi programami i innymi działaniami.</p>
1.8	<p>Public information</p> <p>Institutions should publish information about their activities, including programmes, which is clear, accurate, objective, up-to date and readily accessible.</p>	<p>Informacja publiczna</p> <p>Uczelnie powinny publikować informacje o swoich działaniach, w tym programy, które są przejrzyste, odpowiednie, obiektywne, zaktualizowane i powszechnie dostępne.</p>
1.9	<p>On-going monitoring and periodic review of programmes</p> <p>Institutions should monitor and periodically review their programmes to ensure that they achieve the objectives set for them and respond to the needs of students and society. These reviews should lead to continuous improvement of the programme. Any action planned or taken as a result should be communicated to all those concerned.</p>	<p>Ciągłe monitorowanie i ocena okresowa weryfikacja programów</p> <p>Uczelnie powinny monitorować i na bieżąco weryfikować swoje programy celem zagwarantowania, że spełniane są cele wskazane w przedmiotowych programach, a także, że odpowiadają one na potrzeby studentów i społeczeństwa. Weryfikacje te powinny skutkować ciągłym doskonaleniem programów. Każde działanie zaplanowane lub podjęte w konsekwencji monitorowania i weryfikacji programów powinno zostać we właściwy sposób zakomunikowane wszystkim zainteresowanym podmiotom.</p>
1.10	<p>Cyclical external quality assurance</p> <p>Institutions should undergo external quality assurance in line with the ESG on a cyclical basis.</p>	<p>Regularne zewnętrzne zapewnianie jakości</p> <p>Institucje powinny być poddawane zewnętrznym zapewnieniom jakości zgodnym z ESG, na zasadzie regularności.</p>
<p>* jest to pierwsza część ESG, stąd numeracja standardów poprzedzona jest cyfrą „1”.</p>		

Źródło: RGNiSW 2016, s. 19; ESG 2015, s. 10–16.

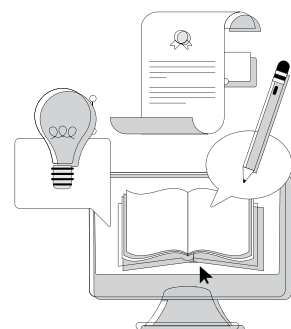
Powyższe standardy powinny być stosowane we wszystkich krajach należących do EHEA, w tym w Polsce.

Dziesięć powyższych punktów każdy student powinien znaleźć również na swoim kierunku. Powyższe standardy podkreślają, że powinieneś mieć wpływ na kształt kierunku, na którym studiujesz. Formalnie to zadanie realizuje samorząd studencki, który reprezentuje wszystkich studentów danej uczelni. Działają w nich np. studenci do poszczególnych rad kierunków, którzy powinni aktywnie dążyć do doskonalenia kierunku zgodnie z interesem studenckim.

Pytania po lekturze:

- 1. Kto i jak zarządza Twoim kierunkiem?**
- 2. Jaki masz wpływ na jego życie?**
- 3. Czy na Twoim kierunku kształcenie jest zorientowane na studenta?**

6. TWÓJ KIERUNEK A EUROPEJSKIE STANDARDY



Pytanie wstępne: Jaką masz gwarancję, że to co studiujesz wpisuje się w europejskie standardy i intencje?

Narodowe agencje zapewniające jakość (ang. QAA – Quality Assurance Agencies) powinny dbać o to, aby studia realizowane w danym kraju, należącym do Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego uwzględniały europejskie intencje i logikę.

Agencje, które w szczególności orientują się na misję europejską wpisują się do Europejskiego Rejestru Instytucji Działających na rzecz Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ang. The European Quality Assurance Register for Higher Education – EQAR): <https://www.eqar.eu/>, dostęp 10 grudnia 2021 r.

Dobłą wiadomością dla polskiego szkolnictwa wyższego jest to, iż mamy polską agencję wpisaną do tego rejestru. Jest to Polska Komisja Akredytacyjna - PKA: <https://www.pka.edu.pl/>, dostęp 8 grudnia 2021 r.

Nasze prawodawstwo – Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce uwzględnia istnienie EQAR. Poniżej artykuły w Ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w których jest o nim mowa.

Art. 47	<p>Uczelnia zagraniczna może tworzyć uczelnie lub filie z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Utworzenie uczelni lub filii wymaga:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pozwolenia ministra, wydanego po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw zagranicznych i PKA; 2) pozytywnej oceny agencji oceniającej jakość kształcenia uznawanej przez władze państwa, w którym ma siedzibę ta uczelnia, albo agencji zarejestrowanej w Europejskim Rejestrze Instytucji Działających na rzecz Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (EQAR) lub agencji innego państwa, której oceny są uznawane przez PKA.
----------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Art. 244	<p>Przeprowadzając ocenę programową albo ocenę kompleksową, PKA może:</p> <ol style="list-style-type: none">1. wydać ocenę na podstawie oceny, akredytacji lub certyfikatu podmiotu do konującego ocen jakości kształcenia:<ol style="list-style-type: none">a) zarejestrowanego w Europejskim Rejestrze Instytucji Działających na rzecz Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym (EQAR) lubb) z którym PKA zawarła umowę o uznawalności ocen;2. uwzględnić ocenę, akredytację lub certyfikat międzynarodowego lub krajowego podmiotu dokonującego ocen jakości kształcenia.
-----------------	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Art. 249	<ol style="list-style-type: none">1. W przypadku studiów, o których mowa w art. 60 ust. 1, prowadzonych z zagraniczną uczelnią lub instytucją naukową, ocena jakości kształcenia jest przeprowadzana przez PKA albo inny podmiot zarejestrowany w Europejskim Rejestrze Instytucji Działających na rzecz Zapewniania w Szkolnictwie Wyższym (EQAR), wskazany w umowie, o której mowa w tym przepisie. Ocena jest przeprowadzana zgodnie z międzynarodowymi standardami w zakresie zapewniania jakości kształcenia na studiach wspólnych.2. W przypadku pozytywnego wyniku oceny, o której mowa w ust. 1, w okresie, na który przyznano tę ocenę, nie przeprowadza się oceny programowej, chyba że z wnioskiem o jej przeprowadzenie wystąpi minister.
-----------------	------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Źródło: Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r., Dz. U. 2018, poz. 1668 z późn. zm.

Warto zwrócić uwagę, że powyższe przepisy wskazują, że decyzje czy działania zagranicznych komisji akredytacyjnych wpisanych do EQAR mogą wywoływać podobne skutki jak działania Polskiej Komisji Akredytacyjnej, a więc np. kierunek realizowany z uczelnią holenderską, akredytowany przez holenderską agencję wpisaną do EQAR może zostać uznany przez PKA.

W praktyce, w Polsce dominują oceny realizowane przez PKA – taka ocena jest darmowa dla polskich uczelni i również obligatoryjna, ponieważ każdy kierunek musi zostać poddany ocenie co najmniej raz na 6 lat. Mówi o tym Art. 242 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce:

Art. 242	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ocena programowa polega na cyklicznej ocenie jakości kształcenia na kierunku studiów. 2. Przeprowadzając ocenę programową, bierze się pod uwagę w szczególności: <ol style="list-style-type: none"> 1) programy studiów i standardy kształcenia; 2) kadre dydaktyczną i naukową; 3) infrastrukturę wykorzystywaną do realizacji programu studiów; 4) współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym; 5) umiędzynarodowienie; 6) wsparcie studentów w procesie uczenia się. 3. Ocenę programową przeprowadza się z inicjatywy PKA, na wniosek uczelni lub niezwłocznie na wniosek ministra. 4. Ocena programowa kończy się wydaniem oceny pozytywnej albo negatywnej. 5. Pozytywna ocena programowa jest wydawana na okres do 6 lat. 6. Jeżeli uczelnia uniemożliwia lub utrudnia przeprowadzenie oceny programowej, wydaje się ocenę negatywną.
-----------------	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Źródło: Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r., Dz. U. 2018, poz. 1668 z późn. zm.

Raporty z ocen realizowanych przez PKA są dostępne publicznie: <https://www.pka.edu.pl/ocena/baza-uczelni-jednostek-i-kierunkow-ocenionych/> , 8 grudnia 2021 r.

Ważne jest również to, iż zgodnie ze statutem Polskiej Komisji Akredytacyjnej (par. 17 pkt 3, stan na: 2021.09.17):

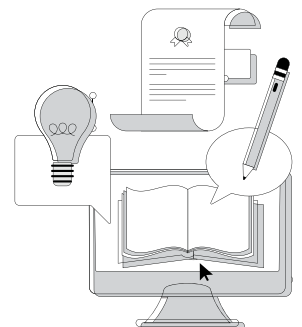
„Uczelnia przygotowuje raport samooceny, zgodnie ze wzorem i wytycznymi ustalonymi przez Prezydium oraz publikuje raport na swojej stronie podmiotowej 14 dni przed terminem wizytacji zespołu oceniającego”.

Zatem, raport samooceny powinien znajdować się w dostępie publicznym na stronach Twojej uczelni – jeśli ocena Twojego kierunku miała miejsce po 2018 r. – obowiązek publikacji raportu samooceny wprowadził obecny statut PKA z 13 grudnia 2018 r.

Pytania po lekturze:

1. Czy Twój kierunek został oceniony przez Polską Komisję Akredytacyjną?
2. Czy udało Ci się znaleźć raport samooceny (na stronach Twojej uczelni) i raport z wizytacji Twojego kierunku (na stronach PKA)?

7. EUROPEJSKIE STANDARDY (ESG) A POLSKA KOMISJA AKREDYTACYJNA (PKA)



Pytanie wstępne: Jak kryteria Polskiej Komisji Akredytacyjnej odpowiadają ESG?

Jak już wspomniano, PKA podlega ocenom ENQA, a więc przechodzi analogiczny proces oceny, jak uczelnie w odniesieniu do swoich kierunków (programów studiów).

Ostatnia ocena ENQA Polskiej Komisji Akredytacyjnej miała miejsce w 2018 r. Była ona pozytywna – PKA utrzymała swój wpis do EQAR-u (w przypadku oceny negatywnej, PKA zostałaby wykreślona z rejestru).

Zgodnie z zasadą transparentności, nadrzędną w zarządzaniu jakością, publicznie jest dostępny raport samooceny PKA, raport z wizytacji ENQA i odpowiedź PKA na raport ENQA:

https://pka.edu.pl/wp-content/uploads/2019/07/2019-06-A67_Application_decision_PKA_cLSAWyk.pdf, dostęp 17 września 2021 r.,

a publikowany jest on m.in. na stronach Polskiej Komisji Akredytacyjnej:

<https://www.pka.edu.pl/wspolpraca/ocena-zewnetrzna-prac-pka/>, dostęp 17 września 2021 r.

W tej dokumentacji można znaleźć zestawienie kryteriów PKA z kryteriami ESG, co prezentuje poniższa tabela:

Kryteria oceny programowej oraz opiniowania wniosków PKA

zestawione ze standardami ESG

KRYTERIA PKA (2018)	ESG (2015)
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	1.1. Polityka zapewniania jakości 1.2. Tworzenie i zatwierdzanie programów
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	1.2. Tworzenie i zatwierdzanie programów 1.3. Kształcenie zorientowane na studenta oraz ocenianie
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	1.3. Kształcenie zorientowane na studenta oraz ocenianie 1.4. Przyjmowanie studenta, postęp w studiach, uznawalność oraz dyplomowanie
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	1.5. Kadra dydaktyczna
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	1.6. Zasoby edukacyjne i wsparcie studentów
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	-

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	-
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	1.6. Zasoby edukacyjne i wsparcie studentów
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	1.8. Informacja publiczna
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	1.1. Polityka zapewniania jakości 1.2. Tworzenie i zatwierdzanie programów 1.7. Zarządzanie informacją 1.9. Ciągłe monitorowanie i ocena okresowa weryfikacja programów 1.10. Regularne zewnętrzne zapewnianie jakości

Źródło: PKA, Substantive change report 2019, https://pka.edu.pl/wp-content/uploads/2019/07/2019-06-A67_Application_decision_PKA_cLSAWyk.pdf, s. 43–48, dostęp 5 maja 2021 r.

Kryteria PKA nie tylko wynikają z ESG, ale też muszą uwzględniać polskie prawodawstwo – obecnie (stan na 17 września 2021 r.): Rozporządzenie ministra nauki i szkolnictwa wyższego z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej, Dz.U. 2018 poz. 1787, które mówi w paragrafie 1, iż:

Kryteriami oceny programowej są:

- 1) sposób konstrukcji programu studiów oraz jego zgodność ze standardem kształcenia;
- 2) realizacja programu studiów;
- 3) warunki przyjęć na studia i weryfikacji uzyskiwanych efektów uczenia się, w tym na etapie egzaminu dyplomowego;

- 4) poziom kompetencji i doświadczenia kadry prowadzącej kształcenie;
- 5) dostosowanie infrastruktury wykorzystywanej do realizacji programu studiów do potrzeb i celów kształcenia;
- 6) relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów;
- 7) stopień umiędzynarodowienia kształcenia;
- 8) jakość wsparcia studentów w procesie uczenia się;
- 9) dostępność i jakość informacji o studiach;
- 10) sposoby doskonalenia jakości kształcenia i ich skuteczność.

Podsumowując, warto zdać sobie sprawę, że każdy program studiów w Polsce opiera się na pewnych wytycznych europejskich znajdujących się w ESG, a PKA jako agencja wpisana do EQAR w swojej ocenie odnosi się do europejskich standardów.

Szczegółowe informacje związane z doskonaleniem i zapewnianiem jakości można uzyskać w samorządzie studenckim – reprezentanci studentów uczestniczą we wszystkich ocenach realizowanych przez PKA stąd powinni posiadać szczegółową i pogłębioną wiedzę dotyczącą procedury oceny.

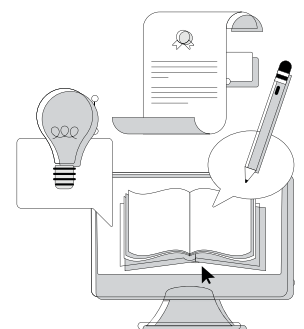
Lista ekspertów studenckich uczestniczących w pracach PKA:

<https://www.pka.edu.pl/lista-ekspertow-i-sekretarzy/>, dostęp 8 grudnia 2021 r., zakładka „Eksperci – reprezentanci studentów”.

Pytania po lekturze:

1. **Czy znasz osobę ze swojego samorządu, która specjalizuje się w jakości kształcenia?**
2. **Czy jakiś student Twojej uczelni jest reprezentantem studenckim w PKA?**

8. STUDIA, STUDIA I PO STUDIACH - ELA



Pytanie wstępne: Czy wiesz, jakie możliwości tworzy Ci studiowanie kierunku?

Chyba najciekawszym miejscem, które warto znać zarówno przed wyborem określonego kierunku, jak również w czasie studiowania jest rządowy Serwis ELA – Ekonomiczne Losy Absolwentów: <https://ela.nauka.gov.pl/pl>, dostęp 17 września 2021 r.

Serwis dostarcza danych pochodzących z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz POLon (Zintegrowana Sieć Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym), umożliwiając śledzenie losów absolwentów wszystkich polskich uczelni. Można przyjąć, iż pod kątem powyższego celu, jest to jedno z najbardziej kompleksowych i wiarygodnych narzędzi w całej EHEA. Coraz więcej polskich uczelni korzysta z tego systemu w ramach zarządzania swoimi kierunkami.

W ramach serwisu ELA możemy dowiedzieć się o ogólnych statystykach związanych z aktywnością absolwentów. Przykładowo, miesiąc po uzyskaniu dyplomu (badania dotyczą 2019 r.):

- 47,3 proc. absolwentów pracowało,
- 53,7 proc. studiowało (np. skończyli studia licencjackie i teraz studiują na studiach magisterskich),
- 1,1 proc. absolwentów opiekowało się dzieckiem,
- 3,1 proc. absolwentów było na bezrobociu,
- 14,8 proc. podejmowało inne aktywności

[absolwenci mogą podejmować więcej niż jedną aktywność stąd procenty nie sumują się do 100 proc.]

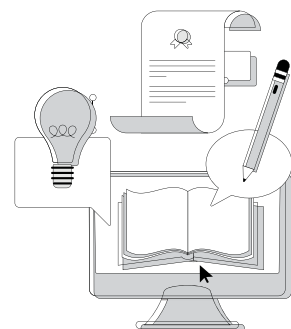
Według ELA, najwyższe wynagrodzenie absolwenta ze wszystkich źródeł w pierwszym roku po dyplomie w stosunku do średnich zarobków w jego miejscu zamieszkania było po niestacjonarnych studiach magisterskich na kierunku informatyka na Uniwersytecie Jagiellońskim (Wydział Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej) i wynosiło 2,22 razy więcej niż średnie zarobki w Krakowie tzn. 11 997,08 zł.

Na drugim miejscu (porównujemy na podstawie miejsca zamieszkania) było niestacjonarne zarządzanie na studiach licencjackich oferowane przez Polsko-Japońską Akademię Technik Komputerowych (Wydział Zarządzania Informacją) w Warszawie – wynagrodzenie wynosiło 2,18 razy więcej niż średnie zarobki tzn. 12 278,77 zł. (kwota jest większa niż w przypadku pierwszego miejsca, ale dotyczy ona Warszawy, gdzie koszty życia są największe).

Pytanie po lekturze:

- 1. Ile średnio będziesz zarabiać po uzyskaniu dyplomu na kierunku, który studiujesz wg serwisu ELA?**

9. FABRYKI DYPLOMÓW



Pytanie wstępne: Jak unikać wyboru fabryk dyplomów?

Zjawisko „drukarni dyplomów i stopni” badają narodowe systemy szkolnictwa wyższego. Jest to też przedmiotem refleksji EQAR.

Na stronach agencji (EQAR 2021) można znaleźć informacje na temat cech „drukarni dyplomów i stopni” (przedstawiając informacje na ten temat EQAR unika używania słowa „uczelnie”; w przypadku „drukarni”. Używa słowa „organizacja”):

1. Można łatwo zapisać się na tzw. studia, których forma jest dostosowywana pod oczekiwania klienta.
2. Istnieje informacja o zewnętrznej akredytacji, ale brakuje szczegółowych informacji na ten temat lub zewnętrzna agencja akredytacyjna reprezentuje kraj, wyspę lub stan, który nie posiada przepisów dotyczących autoryzacji i funkcjonowania uczelni.
3. Brak rozpoznawania działalności dydaktycznej organizacji przez uznawane międzynarodowe organizacje takie jak Rada Europy lub UNESCO.
4. Organizacja przeważnie nie podaje listy pracowników i informacji o ich kwalifikacjach.
5. Wymagana jest niewielka, jeśli w ogóle, obecność studentów podczas tzw. studiów, zarówno online, jak i na zajęciach.
6. Fizyczny adres organizacji lub jej kampusu nie jest podany lub jest podany tylko adres skrytki pocztowej.
7. Wzór dyplomu lub certyfikatu znajduje się na stronie internetowej organizacji.
8. Organizacja ma podobną nazwę do innych znanych uczelni.
9. Witryna internetowa organizacji oferuje różne metody płatności na swojej stronie głównej.
10. Organizacja często oferuje „kształcenie nietradycyjne” lub „kształcenie na odległość” i uznaje doświadczenie życiowe na szeroką skalę bez podawania jasnych procedur zapewniających na jakiej podstawie to uznawanie jest dokonywane.

Fabryki dyplomów opierają się na iluzji dydaktycznej – studenci udają, że się uczą a wykładowcy udają, że nauczają. W efekcie:

- uczelnie mogą zatrudniać bardzo słabo wykwalifikowanych wykładowców,
- kierunki będą oferować niewiele godzin kontaktowych,
- kierunek może być oparty na paru wykładowcach, którzy prowadzą zdecydowaną większość przedmiotów,
- studenci nie angażują w życie uczelni – koncentrują się na innych priorytetach np. pracy na rzecz innych podmiotów,
- w przypadku zewnętrznej oceny, studenci podkreślają bardzo wysokie zadowolenie ze studiów,
- średnie wynagrodzenie po uzyskaniu dyplomu potrafi być istotnie niższe od średniego wynagrodzenia w miejscu zamieszkania (według serwisu ELA)

Pytania po lekturze:

- 1. Czy Twój kierunek studiów ma jakieś cechy kierunku oferowanego przez „fabrykę dyplomów”?**
- 2. Czy Twoja uczelnia działa jak „fabryka dyplomów”?**
- 3. Co możesz zrobić, aby Twój dyplom dał Ci istotne korzyści?**

Źródła (wybór):

1. Brdulak J., Chlebowska N., Mazurczak H., Praca z sensem – pokolenie milennialsów o zarządzaniu, „Nowy Obywatel” 2020, <https://nowyobywatel.pl/2020/07/02/praca-z-sensem-pokolenie-millennialsow-o-zarzadzaniu/>, dostęp 1 października 2021 r.
2. Brdulak J., Jakość w szkolnictwie wyższym. Zapewnianie czy iluzja?, Warszawa 2021.
3. Brdulak J., Wiedza w zarządzaniu przedsiębiorstwem. Koncepcja. Filary. Dobre praktyki, Warszawa 2012.
4. EQAR, Accreditation and diploma mills, <https://www.eqar.eu/kb/accreditation-mills/#how-to-recognise-a-diploma-and-degree-mill>, dostęp 20 maja 2021 r. ESU, Bologna with Student Eyes 2020, Brussels, December 2020 by European Students’ Union, https://www.esu-online.org/wp-content/uploads/2021/01/BWSE2020-Publication_WEB2.pdf, dostęp 10 grudnia 2021 r.
5. ESU, Overview on Student-Centred Learning in Higher Education in Europe. Research Study, Brussels, March 2015 by European Students’ Union, https://www.esu-online.org/wp-content/uploads/2021/01/BWSE2020-Publication_WEB2.pdf, dostęp 10 grudnia 2021 r.
6. EUA, Universities without walls. A vision for 2030, 2021, <https://eua.eu/downloads/publications/universities%20without%20walls%20%20a%20vision%20for%202030.pdf>, dostęp 10 grudnia 2021 r.
8. Honey, P., Mumford, A., The Manual of Learning Styles, Peter Honey Associates, 1986.
7. Kostera M., Brdulak J., Dwugłos o nauczaniu, „Magazyn Kontakt” 2021, <https://magazynkontakt.pl/dwuglos-o-nauczaniu/>, dostęp 8 czerwca 2021 r.
8. Land R., Meyer J.H.F., Flanagan M. (red.), Threshold Concepts in Practice, Sense Publishers, Rotterdam/Boston/Taipei 2016.

9. Ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych,
<https://ela.nauka.gov.pl/pl>, dostęp 1 października 2021 r.
10. PKA, Substantive change report, 2019,
https://pka.edu.pl/wp-content/uploads/2019/07/2019-06-A67_Application_decision_PKA_cLSAWyk.pdf, s. 43–48, dostęp 5 maja 2021 r.
11. PKA, Substantive change report, 2019,
https://pka.edu.pl/wp-content/uploads/2019/07/2019-06-A67_Application_decision_PKA_cLSAWyk.pdf, dostęp 5 maja 2021 r.
12. Przewodnik dla użytkowników systemu ECTS 2015, Warszawa 2016.
13. Revised Bloom's Taxonomy,
<https://www.celt.iastate.edu/teaching/effective-teaching-practices/revised-blooms-taxonomy/>, dostęp 7 czerwca 2021 r.
14. RGNiSW, Rekomendacje w sprawie odbiurokratyzowania procesu kształcenia i oceny jego jakości, Raport nr 4/2016 Rady Głównej Nauki Szkolnictwa Wyższego pod red. Zbigniewa Marciniaka, Warszawa 2016.
15. Rozporządzenie MNiSW z dnia 12 września 2018 r. w sprawie kryteriów oceny programowej, Dz.U. 2018 poz. 1787.
16. Rozporządzenie MNiSW z dnia 14 listopada 2018 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6–8 Polskiej Ramy Kwalifikacji, Dz.U. 2018 poz. 2218.
17. Rozporządzenie MNiSW z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów, Dz.U. 2018 poz. 1861.
18. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG), Brussels 2015.
19. Stanowisko interpretacyjne nr 3/2020 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 21 maja 2020 r. w sprawie wymiaru praktyk zawodowych,
<https://www.pka.edu.pl/wp-content/uploads/2020/08/Stanowisko-3.pdf>,
dostęp 8 grudnia 2021 r.

20. Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej, Załącznik do uchwały Nr 4/2018 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 13 grudnia 2018 r.,
https://pka.edu.pl/wp-content/uploads/2019/07/2018_statut_tekst_ujednolicony.pdf , dostęp 8 grudnia 2021 r.
21. Taksonomia Blooma, Wikipedia,
https://pl.wikipedia.org/wiki/Taksonomia_Blooma, dostęp 1 grudnia 2021 r.
22. Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r.
- Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, Dz.U. 2018 poz. 1668.
23. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji,
Dz.U. 2016 poz. 64.
24. World Economic Forum, The Future of Jobs Report 2020, October 2020,
<https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020>,
dostęp 10 grudnia 2021 r.
25. VUCA, Wikipedia, <https://pl.wikipedia.org/wiki/VUCA>, dostęp 1 grudnia 2021 r.
26. Zalecenie Rady UE z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie,
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=EN), dostęp 8 grudnia 2021 r.

Załącznik 1. Dobre praktyki na podstawie raportów PKA

Poniżej prezentujemy dobre praktyki zidentyfikowane przez zespoły oceniające w zakresie stosowania przez uczelnie polityki jakości – kryterium nr 10. Warto je przejrzeć i zastanowić się, na ile Twoje kierunki stosują je. Jeśli nie stosują, może mogą się nimi inspirować? Zapraszamy do dyskusji.

Wybraliśmy pięć dobrych praktyk w ramach czterech uczelni – dwa razy pojawia się Uniwersytet Warszawski, kierunki: prawo i informatyka.

Warto zwrócić uwagę na części wspólne dobrych praktyk. Zespoły PKA pomimo, że reprezentowały różne obszary, w szczególności podkreślały, iż uczelnia w ramach realizacji ocenianego kierunku:

- powinna współpracować ze wszystkimi interesariuszami danego kierunku: studentami, wykładowcami, pracodawcami i absolwentami
- dążyć do tego, aby absolwent kierunku nie miał kłopotu ze znalezieniem pracy
- powinna starać się też o certyfikaty i akredytacje zewnętrzne, a więc nie tylko akredytację Polskiej Komisji Akredytacyjnej, ale również innych agencji akredytacyjnych
- powinna sprawnie zarządzać kierunkiem, w tym też odpowiednio go zmieniać w odpowiedzi na zmiany w otoczeniu
- angażować studentów, w szczególności studentów pierwszego roku

Pytanie:

Czy jesteś w stanie zidentyfikować dobre praktyki w ramach studiowanego przez Ciebie kierunku?

1.

Politechnika Warszawska

kierunek – transport

data wizytacji: 27-28 maja 2021 r.

1. Doskonalenie jakości kształcenia poprzez ciągły i okresowy monitoring osiągnięć studentów oraz zaangażowanie wszystkich interesariuszy wewnętrznych. Z uwagi na istotne znaczenie dla ciągłego doskonalenia procesu kształcenia, wskazana dobra praktyka – zwłaszcza w zakresie angażowania w ten proces różnych gremiów może stanowić podstawę do nadania ocenianemu kierunkowi certyfikatu „Doskonały kierunek”. Monitoring osiągnięć studentów prowadzony w całym procesie kształcenia pozwala na szybką identyfikację ewentualnych niedoskonałości oraz wdrażanie działań korygujących.

2. Potwierdzeniem wysokiej jakości kształcenia, oprócz pozytywnej oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej jest także:

- certyfikat jakości wydany przez Centrum Certyfikacji Jakości Wojskowej Akademii Technicznej. Certyfikat ten potwierdza, że system zarządzania jakością w Wydziale Transportu Politechniki Warszawskiej spełnia wymagania ISO 9001:2015,
- akredytacja Komisji Akredytacyjnej Uczelni Technicznych (KAUT) dla studiów pierwszego stopnia EUR-ACE® Bachelor oraz studiów drugiego stopnia EUR-ACE® Master,
- certyfikat Uczelnia Liderów – kierunek transport uzyskał go w 2020 r.

Źródło: Raport PKA, https://www.pka.edu.pl/wp-content/epka/ocena_i/2021/10/25/14._transport_PW.pdf s. 55, dostęp 1 grudnia 2021 r.

Powyższa dobra praktyka opiera się na trzech głównych elementach:

- 1) szerokim zaangażowaniu interesariuszy wewnętrznych kierunku: przede wszystkim wykładowców i studentów
- 2) wysoko ocenionym przez zespół PKA rozwiązaniom w zakresie monitoringu osiągnięć studentów oraz
- 3) posiadaniem przez kierunek nie tylko akredytacji PKA, ale również certyfikatu jakości 9001:2015, akredytacji KAUT oraz certyfikatu Uczelnia Liderów

2.

Uniwersytet Warszawski

kierunek – informatyka

data wizytacji: 23-24 marca 2021 r.

1. Oryginalna, wysoce racjonalna polityka realizacji współpracy wydziału z firmami IT z otoczenia społeczno-gospodarczego dotycząca bieżącego modyfikowania programu studiów: Potrzeby i oczekiwania pracodawców w stosunku do programu kształcenia są akceptowane, jeśli: zapewniają studentom kierunku doskonalenie umiejętności samodzielnego myślenia i wyjątkowo korzystnie wpłyną na przygotowanie absolwentów do funkcjonowania w dłuższej perspektywie czasowej na współczesnym, dynamicznie zmieniającym się rynku pracy.
2. Uniwersalny, trwały i etyczny system opieki nad studentami I roku studiów – regularne spotkania i wymiana informacji/uwag na spotkaniach z udziałem opiekuna roku, starostów, reprezentantów studentów, koordynatorów przedmiotów i prodziekana ds. studenckich.
3. System wypełniania ankiet studenckich w innowacyjnym środowisku mobilnym USOS, co skutecznie przyczynia się zwiększenia udziału studentów w okresowych badaniach opinii dotyczących m.in. wypełniania przez nauczycieli akademickich obowiązków dydaktycznych.

Źródło: Raport PKA, https://www.pka.edu.pl/wp-content/epka/ocena_i/2021/09/13/IN_informatyka_UnWarszawski_.pdf, s. 5, dostęp 1 grudnia 2021 r.

Powyższa dobra praktyka opiera się na trzech głównych elementach:

- 1) dużym zaangażowaniu interesariuszy zewnętrznych kierunku – w szczególności pracodawców reprezentujących firmy IT
- 2) działaniach umożliwiających zaangażowanie studentów w proces kształcenia wyższego od pierwszego roku studiów
- 3) realizacji badań ankietowych w ramach systemu USOS, dzięki czemu w wypełnianiu ankiet uczestniczy relatywnie wielu studentów

3.

Uniwersytet Warszawski

kierunek – prawo

data wizytacji: 25-26 marca 2021 r.

WPiA UW na kierunku prawo stosuje klarowne podejście do okresowych przeglądów programu studiów z wykorzystywaniem kompleksowego zbioru mechanizmów służących weryfikacji i ocenie efektów uczenia się oraz doskonaleniu procesu kształcenia w wymiarze akademickim (obejmującym aktywność naukową studentów, w tym ich włączenie w badania naukowe kadry), ukierunkowane na maksymalizację efektywności kształcenia studentów, realizując w tym zakresie grupę skutecznych, innowacyjnych i godnych naśladowania rozwiązań, wśród których wyróżnić należy:

1. projakościową instytucjonalizację struktury dydaktycznej WPiA UW, w tym zwłaszcza: wyodrębnienie i funkcjonowanie Rady Dydaktycznej WPiA UW, w połączeniu ze wzmocnieniem funkcji Prodziekana ds. studenckich WPiA UW (pełni rolę kierownika jednostki dydaktycznej) wspartego przez grono wyszczególnionych przedmiotowo pełnomocników (ds. jakości kształcenia, ds. pensum dydaktycznego i ds. mobilności) oraz kierownika studiów;
2. włączenie do polityki jakości oraz procesu projektowania, zatwierdzania, monitorowania, przeglądu i doskonalenia programu studiów stałego wykorzystywania standardów kluczowych (najbardziej prestiżowych w kraju) dorocznych rankingów.

Źródło: Raport PKA, https://www.pka.edu.pl/wp-content/epka/ocena_i/2021/09/15/114_prawo_UWwersja_ostateczna.pdf, s. 41, dostęp 1 grudnia 2021 r.

Powyższa dobra praktyka opiera się na trzech głównych elementach:

1) wysoko ocenionych przez zespół PKA mechanizmach wprowadzonych na Wydziale Prawa i Administracji (WPiA) w zakresie monitorowania i doskonalenia procesu kształcenia

2) strukturze wydziału obejmującej szereg osób, których zadaniem jest praca nad doskonaleniem kierunku, w tym pełnomocników dziekana odpowiadających za poszczególne obszary związane z działalnością wydziału mające wpływ na oceniany przez zespół kierunek wykorzystywaniu rankingów do monitorowania i doskonalenia kierunku

4.

Akademia Sztuki w Szczecinie

kierunek – edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej

data wizytacji: 2–3 marca 2021 r.

Wyróżniającą mocną stroną ocenianego kierunku jest świadome budowanie kultury jakości na Wydziale Edukacji Muzycznej poprzez aktywizację i zaangażowanie wokół działań ewaluacyjnych w obszarze kształcenia muzyków-pedagogów, wszystkich uczestników tego procesu, z których każdy traktowany jest podmiotowo. Celom tym służą wzorcowo zaprojektowane i działające procedury i mechanizmy weryfikacji polityki jakości oraz niemniej skuteczne działania niesformalizowane – dyskusje, wzajemne obserwacje, nieskrępowany przepływ informacji, atmosfera życzliwości w środowisku, z utrzymaniem właściwych relacji interpersonalnych, udostępnianie studentom wiedzy na temat praktycznych zastosowań dla kompetencji nabywanych podczas studiów na ocenianym kierunku.

Źródło: Raport PKA, https://www.pka.edu.pl/wp-content/epka/ocena_i/2021/08/23/na_str_edukacja_artystyczna_AS_Szczecin.pdf, s. 43, dostęp 1 grudnia 2021 r.

Powyższa dobra praktyka opiera się na dwóch głównych elementach:

- 1) bardzo dobrej współpracy interesariuszy wewnętrznych kierunku, w szczególności kadry dydaktycznej – Zespół PKA zwrócił uwagę, że interesariusze procesu kształcenia są traktowani podmiotowo
- 2) bardzo dobrze zaprojektowanych mechanizmach zapewniających jakość, opartych zarówno na rozwiązaniach ilościowych np. procedurach, jak również na rozwiązaniach jakościowych – a więc nieformalnych dyskusjach kadry i studentów. W szczególności Zespół PKA docenił bardzo życzliwą atmosferę, jaka panuje na tym kierunku.

5.

Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna

im. Leona Schillera w Łodzi

kierunek – organizacja produkcji filmowej i telewizyjnej

data wizytacji: 8-9 marca 2021 r.

- 1) Aktywne i odpowiedzialne włączenie do kształtowania polityki jakości na kierunku wszystkich uczestników tego procesu; pedagogów, studentów, absolwentów przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego.
- 2) Pozytywna stała weryfikacja przez rynek umiejętności absolwentów kierunku, pozwalająca na utrzymanie jego marki.
- 3) Ciągłe rozwijanie potencjału badawczego kadry kierunku i umiejętność pozyskiwania środków finansowych w ramach grantów zewnętrznych.

Źródło: https://www.pka.edu.pl/wp-content/epka/ocena_i/2021/08/23/na_str_organizacja_PWSFiTV.pdf, s. 46, dostęp 1 grudnia 2021 r.

Powyższa dobra praktyka opiera się na trzech głównych elementach:

- 1) bardzo dobrej współpracy interesariuszy wewnętrznych (studentów i wykładowców) oraz interesariuszy zewnętrznych (absolwentów, pracodawców)
- 2) silnej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym (np. z firmami) umożliwiającej weryfikację nabytych przez studentów efektów uczenia się
- 3) prowadzeniu przez uczelnię skutecznych działań mających m.in. na celu pozyskiwanie środków dla kadry na realizację badań

Załącznik 2. Katalog kwalifikowalnych zagranicznych akredytacji i certyfikatów jakości

Poniżej prezentujemy (za stronami Ministerstwa Edukacji i Nauki) katalog zagranicznych akredytacji i certyfikatów jakości, o które mogą się ubiegać uczelnie.

Pytanie:

Czy Twoja uczelnia lub kierunek posiada którąś z tych akredytacji lub certyfikatów?

NR	NAZWA	OBSZAR NAUK
1.	AVEPRO - Holy See's Agency for the Evaluation and Promotion of Quality in Ecclesiastical Universities and Faculties Accreditation	obszar nauk humanistycznych
2.	CEA - The Commission on English Language Program Accreditation	obszar nauk humanistycznych
3.	EAQUALS Accreditation	obszar nauk humanistycznych
4.	EUROPEAN MASTERS IN CONFERENCE INTERPRETING Certificate	obszar nauk humanistycznych
5.	EUROPEAN MASTERS IN TRANSLATION Certificate	obszar nauk humanistycznych
6.	APHEA - Agency for Public Health Education Accreditation	obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej
7.	ASPIRE Certificate	obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej
8.	CHES - The Committee of Heads of Environmental Sciences Accreditation	obszar nauk przyrodniczych, obszar nauk ścisłych
9.	AVMA - Council on Education Accreditation	obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych

ABC jakości kształcenia.

10.	EAEVE - European Association of Establishments for Veterinary Education Accreditation	obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych
11.	EQAS-Food - European Quality Accreditation System for Food Studies	obszar nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych
12.	AACSB - Association to Advance Collegiate Schools of Business Accreditation	obszar nauk społecznych
13.	ACCA - Association of Chartered Certified Accountants	obszar nauk społecznych
14.	AMBA - The Association of MBAs Accreditation	obszar nauk społecznych
15.	BSIS - The Business School Impact System Label	obszar nauk społecznych
16.	CEEMAN IQA - International Quality Education Accreditation	obszar nauk społecznych
17.	CFA - The Chartered Financial Analyst Certificate	obszar nauk społecznych
18.	Journey to Changemaker Certificate	obszar nauk społecznych
19.	CTH - Confederation of Tourism & Hospitality Certification	obszar nauk społecznych
20.	ECBE - European Council for Business Education Accreditation	obszar nauk społecznych
21.	EOCCS - Online Course Certification System	obszar nauk społecznych
22.	EPAS Accreditation	obszar nauk społecznych
23.	EQUIS Accreditation	obszar nauk społecznych

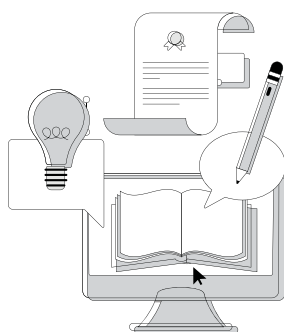
24.	GAC - Accreditation for Project Management Programs, Project Management Institute (PMI)	obszar nauk społecznych
25.	HEA - Higher Education Academy Accreditation	obszar nauk społecznych
26.	IACBE - The International Assembly for Collegiate Business Education Accreditation	obszar nauk społecznych
27.	SAS Institute Certification	obszar nauk społecznych
28.	THE-ICE- International Centre of Excellence in Tourism and Hospitality Education Accreditation	obszar nauk społecznych
29.	AEC - Association Europeenne des Conservatoires, Academies de Musique et Musikhochschulen Accreditation	obszar sztuki
30.	ELIA - The European League of Institutes of the Arts; EQ Arts Enhancing Quality in the Arts Accreditation	obszar sztuki
31.	MusiQue - Music Quality Enhancement Accreditation	obszar sztuki
32.	NASAD - National Association of Schools of Art and Design Accreditation	obszar sztuki
33.	ECTN - Eurobachelor Certification	obszar nauk ścisłych
34.	ECTN - Euromaster Certification	obszar nauk ścisłych
35.	ECTN - Chemistry Doctorate Eurolabel Certification	obszar nauk ścisłych
36.	ABET Accreditation	obszar nauk technicznych

ABC jakości kształcenia.

37.	EUR-ACE Label ENAEE European Network for Accreditation of Engineering Education Komisja Akredytacyjna Uczelni Technicznych	obszar nauk technicznych
38.	IMAREST - Institute of Marine Engineering, Science and Technology Certificate	obszar nauk technicznych
39.	NIA - Nautical Institute Accreditation	obszar nauk technicznych
40.	RIBA - The Royal Institute of British Architects Certificate	obszar nauk technicznych
41.	ACCEEU - Accreditation for Entrepreneurial and Engaged Universities	wszystkie obszary
42.	AHPGS - Akkreditierung GmbH Accreditation	wszystkie obszary
43.	ASIC - Accreditation Service for International Colleges	wszystkie obszary
44.	CeQuInt - European Consortium for Accreditation in Higher Education	wszystkie obszary
45.	ECDL - European Computer Driving Licence Certificate	wszystkie obszary
46.	European University Association EUA Evaluation	wszystkie obszary
47.	IARC - International Accreditation and Recognition Council	wszystkie obszary
48.	IES Certificate	wszystkie obszary
49.	ISO 9001 Certificate	wszystkie obszary
50.	Middle States Commission on Higher Education Accreditation	wszystkie obszary
51.	SKVC Accreditation	wszystkie obszary

52.	Medical Board of California Accreditation	obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej
53.	Sri Lanka Medical Council Accreditation	obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej
54.	AABI - Aviation Accreditation Board International	obszar nauk technicznych
55.	HCERES - Le Haut Conseil d'Évaluation de la Recherche et de l'Enseignement Supérieur	obszar nauk technicznych
56.	HKIE - Hong Kong Institution of Engineers	obszar nauk technicznych
57.	EAPAA - European Association for Public Administration Accreditation	obszar nauk społecznych
58.	ASPHER – The Association of Schools of Public Health in European Region	obszar nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej

Źródło: Ministerstwo Edukacji i Nauki, <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/akredytacje-zagraniczne-w-ramach-dzialania-33-umiedzynarodowienie-polskiego-szkolnictwa-wyzszego>, dostęp 10 czerwca 2021 r.





Ministerstwo
Edukacji i Nauki

Wydawnictwo współfinansowane ze środków MEiN